

A photograph of a pond with several white water lilies in bloom and large green lily pads floating on the water. The water is a deep blue color. The scene is captured from a slightly elevated angle, showing the reflection of the flowers and leaves on the water's surface.

Søerne i Brønshøj-Husum

- miljøtilstand og handlemuligheder

UNDER UDARBEJDELSE

NOTAT
August 2015

BRØNSHØJ-HUSUM
LOKALUDVALG

Hvordan står det til med søerne i bydelen?

Med dette notat ønsker Brønshøj Husum Lokaludvalg at sætte fokus på bydelens søer. Formålet er at få belyst tilstanden af disse bynaturområder og komme med inspirationsforslag til hvordan Lokaludvalget, Københavns Kommune og andre aktører kan være med til at fremme naturkvaliteten til glæde for såvel bydelens borgere og et mangfoldigt dyre- og planteliv. De mange søer, moser og Fæstningskanalen er noget der er kendetegnende for bydelen og give den sin særlige identitet.

Notatet koncentrerer sig om Degnemosen, søen i Brønshøjparken (der herefter omtales som Louisehullet), Kirkemosen, Kagsmosen, Brønshøj Gadekær og Fæstningskanalen. Utterslev Mose er undtaget, da Lokaludvalget særskilt har fået redegjort for dette vandområde i *Utterslev Mose – forureningstilstand og handlemuligheder (2012)* Udover ovenstående vandmiljøer findes der i bydelen enkelte mindre vandhuller og småsøer beliggende i Utterslev Moses delområder: Gyngemosen, Bakkemosen og Bademosen Disse vandmiljøer vil også kort blive berørt.

Notatet baserer sig i alt overvejende grad på de to rapporter *Københavns søers miljøtilstand 2012 (2013)* og *Københavns søer – biologisk screening 2013 (2014)*. Begge rapporter er udarbejdet af Fiskeøkologisk Laboratorium og bestilt af Teknik- og Miljøforvaltningen. Rapporterne rummer ikke information om Gadekæ-

ret, Fæstningskanalen, Gyngemosen, Bakkemosen og Bademosen. Informationerne om disse søer/moser er hentet fra andre rapporter.

Notaterne fra Fiskeøkologisk Laboratorium er bestilt som led i den løbende naturovervågning som kommunen er forpligtiget til at foretage, men det fremgår med tydelighed at formålet med det seneste notat (2014) også er at få undersøgt om det er muligt og biologisk forsvarligt at lede betydeligt mere skybrudsvand til bydelens søer. I kølvandet på det store skybrud i juli 2011 er der for alvor kommet skub i planerne om at ruste København til at modtage de store skybrud som for fremtiden forventes at komme hyppigere og kraftigere.

De enkelte lokaliteter vil blive gennemgået i relation til deres historiske baggrund, deres beliggenhed og deres aktuelle miljøtilstand, særlige naturkvaliteter samt forslag til konkrete handlinger der kan styrke søernes rekreative og naturmæssige kvaliteter.

Notaterne fra Fiskeøkologisk Laboratorium rummer 35 sider med metodiske redegørelser og detaljerede registreringer af vandkemi, dyreliv, bredvegetation. I nærværende udredning er det alene hovedkonklusionerne der er medtaget.

Anvendt litteratur

1. Københavns søers miljøtilstand 2012, Fiskeøkologisk Laboratorium (2013)
2. Københavns søer – biologisk screening 2013, Fiskeøkologisk Laboratorium (2014)
3. Plads til naturen - Københavns kommunes strategi for biologisk mangfoldighed
4. Brønshøj Kirkemose som offentligpark, Havekunst (1939)

Dejnemosen, Louisebulet, Kirkemosen, Utterslev Mose, det oprindelige gadekær i Brønshøj er alle naturlige søer der opstod da isen trak sig tilbage for 14.000 år siden og efterlod en række lavninger i dødislandskabet. Kortet herover der stammer fra Bellahøj Skole og viser Carlstadslejren midt i 1600tallet viser de mange søer, hvoraf flere er forsvundet med tiden.

5. Afrapportering af §3 - registrering i 2012 og plejeplan for Utterslev Mose, Care4Nature
6. Pleje- og udviklingsplan for Utterslev Mose, Københavns Kommune 2004-2008
7. Vandområdeplan for Fæstningskanalen, Utterslev Mose, Nordkanalen, Søborg Rende og Emdrup Sø (2004)
8. Skybrudskonkretisering for København vest og Frederiksberg vest (www.blivhoert.kk.dk)
9. Skybrudskonkretisering for Bispebjerg, Ryparken og Dyssegård www.blivhoert.kk.dk)
10. Asger Fog, Det Grønne Brønshøj, 2002
11. Prospekt for Naturbyen, Brønshøj-Husum Lokaludvalg (2015)
12. Notat: Input til Plejeplan for Vestvolden, Brønshøj-Husum Lokaludvalg (2014)

Alle ovenstående publikationer findes på www.utterslevmose.net

Kirkemosen 2012. Skråfoto fra kkkkort

Kirkemosen

Kirkemosen blev erhvervet af Københavns Kommune i 1933, og arbejdet med at lave stisystemer og naturpleje var den første etape i det som 12 år efter resulterede i naturparken Utterslev Mose. Kirkemosen samlede areal er godt 4 ha, hvoraf det åbne vandspejl udgør ca. 2,8 ha (28.000 m²). Middeldybden er anslået til 1,0 m mens maksimaldybden er lidt over 2,0 m. Søen får vand fra nedbør samt fra drænrør og to grøfter, og afvander via en 300 m lang kanal til Utterslev Moses midterste bassin.

Særlige naturkvaliteter

Langs Kirkemosens sydvestlige side findes et kalkrigt engområde, som næst efter Langholmen nok er det mest interessante botaniske område. Engen rummer en spændende flora, herunder Brudelys, Stor Skjaller, Kær-Trehage, Kær-Tidsel. Området har potentiale til at udvikle sig til en meget artsrig eng med arter som Kødfarvet Gøgeurt, Maj-Gøgeurt m.v. (*5) Desværre er trues engen af træer, krat og invasive arter og kun

600m² engareal er takket været et naturplejepartnerskab mellem Utterslev Mose Naturplejelaug, TMF iog Brønshøj-Husum Lokaludvalg blevet genskabt.

Miljøtilstand

”Kirkemosen har ændret karakter fra en algegrøn til en klarvandet sø med et stærkt faldende fosforniveau siden 2004. Det er nærliggende at tænke at det faldende næringsniveau skyldes kloakeringen af Haveforeningen Brønshøjholm i 2007, der som følge af beboernes stigende benyttelse af området, fik påbud om ophør af ulovlige udledninger. Det klare vand har åbnet muligheden for endnu større udbredelse af undervandsplanter. Plantedækket er dog artsfattigt” (*2)

Den voldsomme plantevækst afspejler et meget næringsrigt sediment. Det kan derfor overvejes at reducere søens fosforpulje ved at høste den tornløse

hornblad, hvilket desuden ville kunne skabe grobund for et lidt mere varieret smådyrssamfund foruden at andre undervandsplanter med tiden måske vil kunne få fodfæste. Selvom kloakeringen af Brønshøjholm Haveby formodentlig kun i mindre omfang er ansvarlig for det lavere fosforniveau, betyder afskæringen at søen fremover vil have større chancer for en vedblivende positiv udvikling. Aktuelt er søen præget af et nyligt tilstandsskift med et ret ensidigt plante og dyreliv, hvormod søens bredvegetation til gengæld både er veludviklet og artsrig.

Skybrudsprojekter

Københavns kommune foreslår at der etableres et forsinkelsesbassin på boldklubben Fix' baner med en tilknyttet forsinkelsesvej til Kirkemosen. Projektet har lav prioritet og er i modstrid med boldklubbens ønsker om en kunsgræsbane.

En ny natursti med bro

I den gældende Pleje- og Udviklingsplanen for Utterslev Mose er det målsætningen at der etableres en natursti langs Kirkemosenes østlige og nordlige bred, herunder en bro over den rende der leder vandet fra Kirkemosen videre til Utterslev Mose.

Forslag til tiltag

- Fjernelse af sediment for at skabe større volumen og fjerne næringspuljen.
- Systematisk grødehøstning om efteråret (især af planten tornløs hornblad)
- Kampagne mod ulovligt fiskeri af gedder og aborrer.
- Kratrydning ved fiskepladsen
- Intensiveret naturpleje af engarealerne på Kirkemosen sydvestside
- Eventuelt understøtte dannelse af et helt lokalt naturplejelaug

Forslaget om en ny sti, en ny bro og rydning af krat som det præsenteres i Pleje og Udviklingsplanen for Utterslev Mose (2004) Den eventuelle afgræsning med får er ikke længere ønskelig af hensyn til områdets flora

Kirkemosen 1939, Foto Helge Degnbol

Naturpleje ved Kirkemosen, 2012. Foto: Jens Christian Elle

Brønshøjparken 2007 Skråfoto fra kkkort

Søen i Brønshøjparken

Brønshøjparken blev anlagt i 1930'erne omkring en lille naturlig sø, Louisehullet, som parkens sø også kaldes. Arealet af søen er opgjort til 0,57 ha og middeldybden er anslået til ca. 1,0 m mens maksimaldybden er ca. 1,5 m. Søen modtager det meste vand fra regnvand og afvandes til kloakken. (FØL 2014, s. 9)

Miljøtilstand

Søen i Brønshøj Parken har gennem årene ofte været plaget af den flerårige flydebladsplante *Liden andemad* som i nogle år helt dækker vandspejlet. Dette er meget typisk for søer med højt næringsindhold. Særligt i sommeren 2011 og 2012 skete der en massiv opblomstring, hvilket meget sandsynligt har været

sammenfaldende med skybruddene i 2010 og 2011, hvor søen fik tilført kloakvand fra det overløb som søen er forbundet til. (*2) Også den store fiskedød, forårsaget af isvinteren 2009/10 kan være med til at forklare den store opblomstring af andemad. (Henrik Carl, 2014)

Som led i en miljøforbedrende indsats blev der i løbet af sommeren 2012 fjernet 3,4 tons andemad, både af hensyn til det æstetiske indtryk men også for at fjerne næringsstoffer fra søen. (*2) Når vandspejlet ikke domineres af andemad som det har været gældende de seneste par år er der stor sandsynlighed for at det meget næringsrige vand i stedet vil fremme algeopblomstring, og deraf følgende lav sigtbarhed.

En anden mulig medvirkende årsag til den ringe miljøtilstand er fodringen af andefugle

Skybrudsprojektet

Beskriv skybrudsprojektet – snak med embedsmænd om status på projektet

En sø med en gennemsnitsdybde på 1 meter er en sårbar sø. Det gælder både i forhold til den fiskedød der ofte ses i kølvandet på hårde vintre og når søen modtager kloakvand i forbindelse med skybrud. Med en så lav vandstand er det ikke tilrådeligt at sænke vandstanden yderligere for derved at skabe et større bassin volumen i skybrudssæsonen. En sådan vandstandssænkning vil sandsynligvis medføre mere næringsfrigivelse fra sedimentet.

Forslag til tiltag

- Søen afkobles kloaksystemet så der ikke sker overløb i forbindelse med skybrud
- Der fjernes sediment for derved at øge søens volumen og robusthed
- Systematisk grødeskæring og fjernelse af andemad af både æstetiske og miljømæssige hensyn
- Kampagne for stop af fodringen af søens andefugle

Børn i Brønshøjparken nedenfor Havebyen (1920'erne) www.havebyen.dk

Tjørnevængens og en del af Egevængens lejligheder set fra Parken. (1920-erne) www.havebyen.dk

Andemaden dækkede hele søen i 2011. Foto: Jørgen P. B. Christensen

Louisebulet 2015. Foto: Jens Christian Elle

Skråfoto af Degnemosen, kilde:kkekort

Degnemosen

Degnemosen er en naturlig sø, som omkring 1865 var dobbelt så stor som i dag. Oprindeligt var søen omgivet af tagrør med et engområde mod nord. Degnemosen blev fredet i 2009 og er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Udarbejdelsen af en plejeplan for Degnemosen er stadig undervejs.

Den nuværende sø er omgivet af træfaskiner, og der er to-tre øer i søen. Arealet er opgjort til 1,2 ha og middeldybden er anslået til ca. 1,0 m mens maksimaldybden er ca. 3 m. Søen får det meste vand fra kilder langs kanten, og den afvander via en afløbskanal til kloak.

Særlige naturværdier

Omkring Degnemosen er der fugtigbundsvegetation med rester af ellesump. Ellesumpen er den mest udbredte danske sumpskov. Degnemosen og Bellahøjparken fungerer som trædesten for arternes spredning mellem Utterslev Mose og Grøndalsparken

Miljøtilstand

Søen er ofte plaget af alger med uklart vand over sommeren, og åkander kan til tider dække en meget stor del af vandpejlet. Søen er præget af sin næringsrigdom med en ringe sigtbarhed, ingen undervandsvegetation, en sparsom og ensidig smådyrsfauna og endelig en tæt fiskebestand domineret af karusser. Selvom mange fuglearter er registreret på lokaliteten er der kun få ynglende fugle i søen.

Selvom et springvand er etableret i søen måles der ofte dårlige iltforhold på bunden af søen. Ikke så sjældent forekommer der fiskedød om vinteren i søen, særligt når springvandet ikke er i funktion (*2)

Skybrudsprojekter

Der er ingen aktuelle projekter med at bruge Degnemosen som recipient for skybrudsvand. I følge biologerne fra Fiskeøkologisk Laboratorium er der dog også væsentlige problemer forbundet med at bruge Degnemosen til at magasinere skybrudsvand,

da vandstanden er for lav. En yderligere reduceret vandstand kan øge betydningen af sedimentet, hvilket kan øge frigivelse af næringsstoffer og sætte gang i iltforbrugende processer i sedimentet. Da søvandets koncentrationer af næringsstoffer er reduceret i de senere år, vil en vandstands-sænkning derfor kunne modvirke en eventuelt positiv udvikling. En tidvis blotlagt bred vil antagelig kunne fremme rørskov, som tidligere omkransede søen. (*1)

Ødelagt bredsikring

Forslag til tiltag

Fjernelse af bundsediment

Kampagne for stop af fuglefodring af søens andefugle

Høslæt med fjernelse af det afhøstede materiale i græsarealerne. Især skråningerne ned mod Degnemosen ved Bellahøj husene har potentiale til at udvikle en mere spændende flora end den ensformige græsvegetation der findes i dag.

Restaurering af træfaskinerne, der er etableret omkring hele Degnemosen for sikre mod erosion.

Fjernelse af træfaskinerne visse steder omkring degnemosen så der etableres en naturlig overgangszone mellem land og vand. Svingende vandspejl vil gavne ellesump-vegetationen.

Understøtte dannelse af et lokalt laug af Degnemossens venner der kan bistå med at naturovervågning, naturpleje og naturformidling.

Degnemosen omkring 1920

Brønshøj gadekær vinteren 2011. Foto: Thomas Wilhelm

Brønshøj Gadekær

Omkring det historiske Brønshøj Gadekær lå gårdene i den gamle landsby. Oprindeligt var gadekæret mere end dobbelt så stort som det nuværende gadekær fra 1990, der har et vandspejl på 700m². Gadekæret er ikke en naturlig etableret sø, men etableret på en bund af bentonit, der blev udskiftet i 2007. Der bliver brugt vandværksvand som supplement til regnvandet.

Miljøtilstand

Brønshøj Gadekær er på grund af sin begrænsende volumen et meget sårbart system, der ofte resulterer i fiskedød. Gadekæret gror hvert år til i siv og Kребseklo. Fiskesammensætningen er forbavsende varieret fra år til år, hvilket dels afspejler at gadekæret er udsat når det gælder isvintre og tilgroning, dels at der bliver udsat fisk, herunder guldfisk.

Sivene i gadekæret bliver op til vintersæsonen skåret ned for dels at holde tilgroningen i ave, dels for at forberede gadekæret til eventuelt skøjteløb.

Skybrudsprojekt

I følge kommunens gældende skybrudskonkretiseringsplan skal det nuværende Brønshøj gadekær udvides og benyttes som forsinkelsesplads. Projektet har høj prioritet og er et enkeltstående skybrudsprojekt, der ikke er en del af en større sammenhængende skybrudsgren. Hovedfunktionen er bortledning og opmagasinering af skybrudsvand. Via terrændringer og omprofilering af Krabbesholmvej og Sparreholmvej skal vandet ledes til forsinkelsespladsen. Projektet er uafhængigt af andre projekter, da afledningen af vandet forventes at ske langsomt via nedsivning og fordampning fra Brønshøj gadekær, når man lukker den nuværende forbindelse til afløbssystemet.

Forlag til tiltag:

En større vandvolumen vil skabe et mere robust økosystem.

Årligt beskæring / fjerne af siv og vandplanter

Brønshøj Gadekær 1925. <http://bkpn.gst.dk/>

Brønshøj Gadekær Juli 2014, Foto: Jens Christian Elle

Brønshøj Gadekær august 2015, Foto: Jens Christian Elle

Præstekær

- genkomsten af den forsvundne sø

Indtil begyndelsen af 1900-tallet – før villabebyggelsen – fandtes en lille sø, “Præstekær” på det vejstykke, hvor Præstegaards Alle og den nuværende vej Præstekær mødes.

Ved større regnhændelser samler der sig i dag store mængder vand, og i følge den gældende skubrukskonkretisering for området er der planer om etablering af at en rørløsning under Præstegaards allé, med riste der fører vandet til røret. Lokaludvalget har på vegne af en borger bedt Teknik og Miljøforvaltningen overveje om det istedet kunne være en god løsning at reetablere søen i en mindre udgave for dermed samtidig at bidrage med byrumsforbedringer.

Kagsmosen. Kagsåen, markeret med blåt danner grænse til Herlev Kommune. Skråfoto 2012: kkkkort

Kagsmosen

Kagsmosen er et 15 ha stort naturområde beliggende lige vest for Husum, hvoraf en del er vådområde med tørvegrave, rørsump og åbent vand. Vandspejlet dækker et areal på i omegnen af 2 ha. En stor del består af ufremkommeligt pilekrat, og derfor er arealet af det åbne vandspejl vanskeligt at vurdere præcist. Dette gælder ligeledes middeldybden, men formentlig er dybden i langt størsteparten i mosen mindre end 1 m. Området var oprindeligt en del af forsvarsanlægget Vestvolden, som mosen afvander til i dag. I 1939 fik Kagsmosen status som park og i 1977 blev den fredet. I 1996 kom Kagsmosen ind under fredningen af Vestvolden.

Det meste vand tilføres fra nedbør samt fra drænrør, som afvander tilstødene banearaler. Der er ikke direkte tilledning af vand til mosen fra den næringsrige/forureningsbelastede Kagså, som løber lige nord for mosen. I forbindelse med større nedbørshændelser er Kagsmosen flere gange blevet tilført

regnopblandet spildevand fra Herlev, idet vandet fra Kagsåen er strømmet ud over i parkområdet samt Kagsmosen (2014, s. 16)

Særlige naturværdier

Kagsmosen findes vegetation med pile- og birkekrat, rørsump, fersk eng og vandplanter.

Floraen er varieret, da området aldrig har været opdyrket. Af interessante arter kan udover en række botaniske arter nævnes: pungmeje, rørhøg, elle-sumpen. Der ses i vinterhalvåret også jævnligt mere usædvanlige fugle i området f.eks. duehøg og isfugl. Tjek Fugle & Natur

Miljøtilstand

”Området har (...) et rigt og varieret plante- og dyreliv særligt på øerne og på bredden omkring søen, hvorimod selve søen til en vis grad er præget af næringsrigdom. Der forekommer således en del andemad på det åbne vandspejl, og selvom under-

vandsvegetationen er vidt udbredt er den meget ensidig. Smådyrsfaunaen er for så vidt forholdsvis artsrig, men kunne have været mere varieret, og fiskebestanden bærer spor af fiskedød. I betragtning af det meget høje næringsniveau er det dog positivt at søen er klarvandet og ikke plaget af alger. Set i lyset af det markante fald i både fosfor- og kvælstofkoncentrationen fra 2010 til 2013 er der desuden potentiale for en forbedret miljøtilstand i søen i de kommende år.” (FØL, 2014)

Skybrudsprojekter

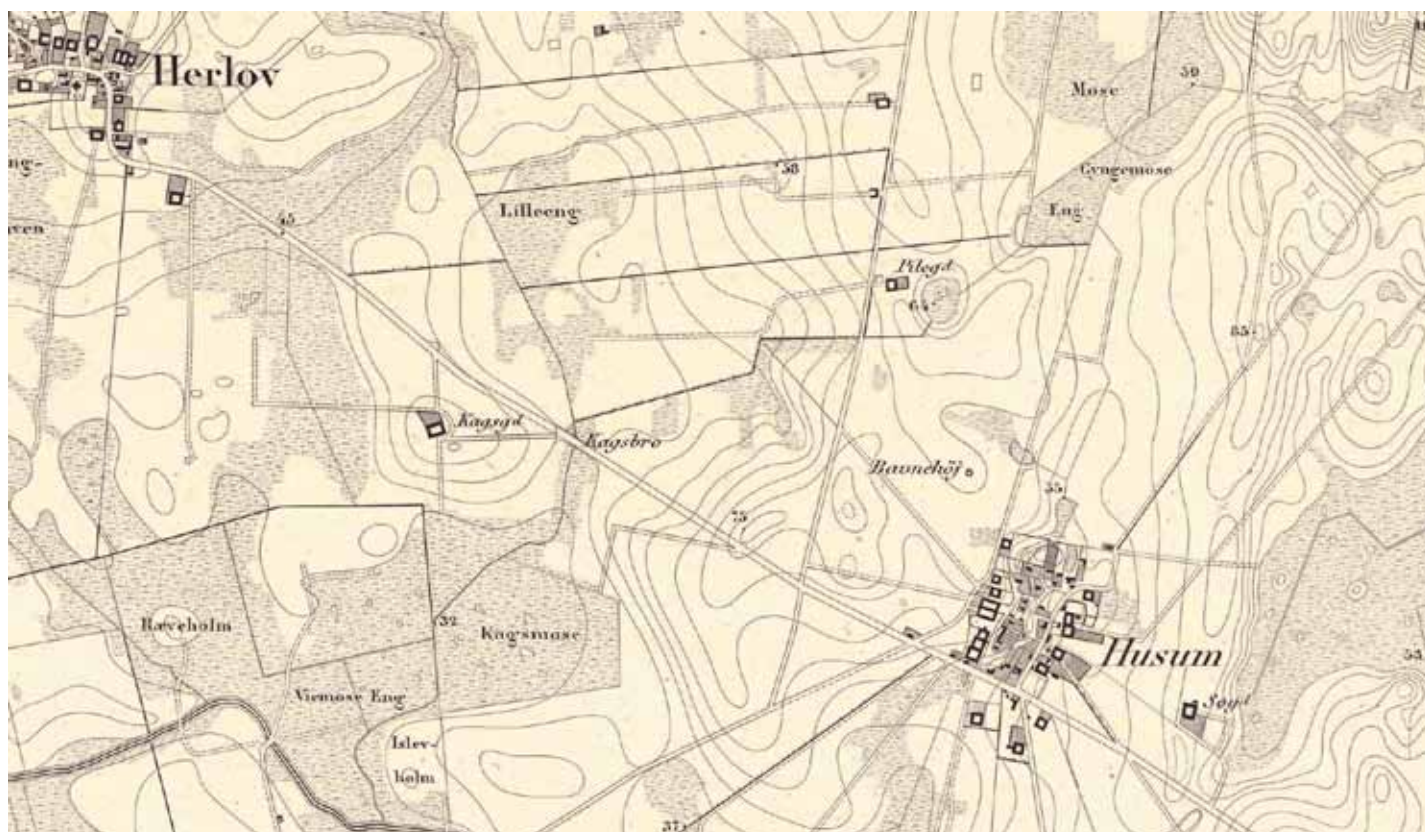
Københavns kommune har ingen klimatilpasningsprojekter i relation til Kagsmosen. Den som sagt største miljømæssige trussel mod Kagsmosen kommer fra den stærkt næringsbelastede Kagså, der i forbindelse med regnvejr modtager kloakblandet spildevand fra 22 overløb i Gladsaxe og Herlev kommuner. Kagsåen har ret beset ikke karakter af en å, men en seks kilometer lang afløbsrende. Gladsaxe Kommune, Herlev Kommune, Nordvand og HOFOR har bestilt et helhedsplan for Kagsåen, men henblik på at få forbedret vandkvaliteten i Kagsåen og dermed også Harrestrup Å som Kagsåen løber ud i.

Hvad er status ?

Forslag til tiltag

- Rydninger af krat på enkelte steder, så der bliver flere lysåbne områder ned til vandet og en vadezone til gavn for fugle, padder og vandinsekter
- Gennemførelse af en grundig botanisk undersøgelse og paddekortlægning i området. **Tjek med Ayla**
- Høsløtsdrift af rydninger og eventuelle områder med rester af den rige engflora, der nævnes i fredningskendelsen.

Kagsmosen var oprindeligt en del af et større sammenhængende mose og engområde, der i forbindelse med etableringen af Københavns befæstning skulle fungere som oversvømmelsesområde. Kortet er fra 1855. <http://bkpn.gst.dk/>

Kanosejllads i Fæstningskanalen - hvorfor ikke? Foto: Thomas Skjold

Fæstningskanalen

Vestvolden, der blev etableret i årene 1886-94 blev opbygget med forvold, der består af en 3,5 m dyb og 16 m bred våd grav kaldet Fæstningskanalen. Fæstningskanalen er til siderne afgrænset af ca. 7 m høje volde. I dag varierer kanalens dimensioner noget, men ved anlæggelsen var kanalen 16 m bred ved vandoverfladen, 6 m bred ved bunden og ca. 2.5 m dyb. Midt i bunden af kanalen blev der yderligere gravet en 4 m bred rende med en dybde på 1 m; kanalens dybeste sted var således 3.5 m. For hver 600 m er kanalen udvidet i forbindelse med anlagte fæstningsanlæg og får på disse steder en mere damlignende karakter. Fæstningskanalen nord for Harrestrup Å er klassificeret som kommunalt vandløb med Københavns kommune som vandløbsmyndighed. Københavns kommunes del af Fæstningskanalen består af to adskilte bassiner: Mellem Islevbrovej

og Frederikssundsvej og mellem Frederikssundsvej og Åkandevej (Utterslev Mose). De to bassiner er adskilte af såkaldte batardeauer - betondæmninger. Den del af Fæstningskanalen der befinder sig i Københavns kommune og dermed i Brønshøj-Husum bydel måler knap 2,9 km. Vestvolden er fredet og er udover selve fredningen reguleret i de femårige plejeplaner.

Miljøtilstand

Fæstningskanalen er en del af et større vandsystem, som også er kendt under det noget spildevandstekniske navn *det nordlige recipientsystem*. Hovedparten af vandet i recipientsystemet stammer fra Harrestrup Å, hvorfra det pumpes op i Fæstningskanalen mellem Islev og Husum. Vandet strømmer herefter videre til de øvrige recipienter: Utterslev Mose, Søborghusende og Emdrup Sø. Fra Emdrup Sø sendes vandet

videre til De Indre Søer for til sidst at ende i Øresund. Dette system fremstår på nuværende tidspunkt stærkt næringsstofbelastet, og miljøtilstanden bærer tydelig præg af såvel tidligere tiders som nuværende udledninger fra kloaksystemet.

Efter at Fæstningskanalen i 1952 blev erklæret biologisk død blev der foretaget en oprensning i 1953 og igen i 1966-67, hvor al sediment blev fjernet. Siden er belastningen løbende blevet reduceret, men der udledes stadig klokvand ved større regnhændelser, og her er det overløbsbygværket U11 ved Bystævnet, der er synderen. Vandet i Fæstningskanalen har generelt lave iltkoncentrationer, og store koncentrationer af ammonium og fra ammoniak. I følge den seneste opgørelse kommer der årligt 46.000 m³ spildevand igennem U11.

I de kommende år må det forventes at både antallet af hændelser og mængder vil blive kraftigt reduceret da Gladsaxe Kommune er i gang med at gennemføre et omfattende klimatilpasningsprojekt i Høje Gladsaxeparken (uddyb). Også spildevandet fra Tingbjerg er koblet til dette system. I den gældende skybrudskonkretiseringsplan er der skitseret en række skybrudsveje i Tingbjerg der yderligere vil aflaste kloaknettet. Herudover vil arbejdet med at forbedre vandkvaliteten i Kagsåen og Harrestrup Å være med til at reducere næringsstofførelsen til Fæstningskanalen.

Sedimentet skal i følge Københavns Kommunes vandhandleplan fjernes i årene 2016-17 på hele strækningen.

Særlige naturkvaliteter

Der er næppe nogle interessante biologiske kvaliteter i relation til vandet i Fæstningskanalen. Hertil er det simpelthen for forurenede. Derimod rummer selve voldanlægget sine steder sjældne arter, herunder stenmorkler. Truslerne mod en mere biologisk mangfoldig flora og fauna på selve voldanlægget kommer primært fra en række invasive plantearter og udbredelsen af krat og skov.

Vestvoldens naturkvaliteter fremstår i Byudviklingsstrategien for Tingbjerg-Husum som det helt centrale omdrejningspunkt for den kommende byudvikling. I den forbindelse spiller Fæstningskanalen

en vigtig rolle i forhold til udviklingen af friluftslivet i området. Fiskeri, kanosejlad, oplevelsesture langs kanalen er blot nogle af de forslag som Lokaludvalget har spillet ind med i forbindelse med den kommende plejeplan for Vestvolden (*12). Aktiviteter som også står meget centralt i prospektet for Naturbyen – det bynaturcenter som ønskes etableret på Energicenter Voldparken som det sydlige knudepunkt i en den natur/kulturakse som foreslås etableret mellem Voldparken og Tingbjerg.

Det er også værd at bemærke at Byudviklingsstrategien for Tingbjerg-Husum rummer forslag om udarbejdelsen af en samlet plan for Vestvolden. (uddybes)

Bademosen, Bakkemosen & Gyngemosen

Bademosen er sandsynligvis en ældre, oprindelig sø, der er forholdsvis dyb i midten. Men bredderne er stærkt tilgroede med tagrør og pilekrat. Med hensyn til Bakkemosen er der sandsynligvis tale om en forsumpningsmose på stærkt leret bund. Den rummer resterne af en tidligere sø, der dog nu må betegnes som mose, da der ikke er permanent vandspejl og den er stærkt tilgroet med pil.(*5)

Forlag til tiltag

- hvad kommer der til at stå i den nye pleje- og udviklingsplan for Utterslev Mose
- har Utterslev Mose naturplejelaug nogle planer?

Hvad kan der gøres?

Alle vandmiljøerne i Brønshøj-Husum bydel lider generelt under at være stærkt næringsbelastede. Årsagen hertil er først og fremmest tilløbet af spildevand som stadig pågår i forbindelse med større regnskyl. De mange skybrudsprojekter der i løbet af de næste årtier vil forandre vandets veje, vil sandsynligvis aflaste kloaksystemet i en sådan grad at sømråderne ikke belastes fra eksterne kilder.

Tilbage i søerne og Fæstningskanalen er dog det næringstofmættede slamlag/sedimentlag som år for år vokser og reducerer søernes vanddybde og robusthed. Alle søerne vil have godt af at få fjernet bundsedimentet. Herved opnås på en og samme tid fire vigtige ting. For det første skabes der forudsætningerne for en mere sund økologisk balance. For det andet vil algeopblomstringen vil mindskes, hvilket også har store æstetiske kvaliteter. For det tredje vil vandmiljøerne med en øget vanddybde udgøre et mere robust levemiljø for fiskelivet. For det fjerde vil den større vandvolumen give mulighed for en vis vandstandssænkning i forbindelse med skybrudssæsonen.

Aktuelt er der alene planer om at fjerne sedimentlaget i Fæstningskanalen og dele af Utterslev Mose. Kirkemosen, Søen i Brønshøjparken og Degnemosen er alle i spil som recipienter i forbindelse med de kommende skybrudsprojekter. Den biologiske screening af disse søer har resulteret i den samstemmende konklusion at de i deres nuværende tilstand ikke kan tåle den vandstands-sænkning, der skal sikre at de har den fornødne bassinkapacitet i forbindelse med skybrud.

Søerne i Brønshøj-Husum bydel har et meget varieret udtryk og naturindhold. Søen i Brønshøjparken, Degnemosen og Brønshøj gadekær fremstår som parksøer, mens Kagsmosen, Kirkemosen og de mindre vandmiljøer rundt om Utterslev Mose har et mere vildt udtryk, hvilket også gælder Fæstningskanalen, der på grund af tilgroning har fået udvisket voldgravsprofilen.

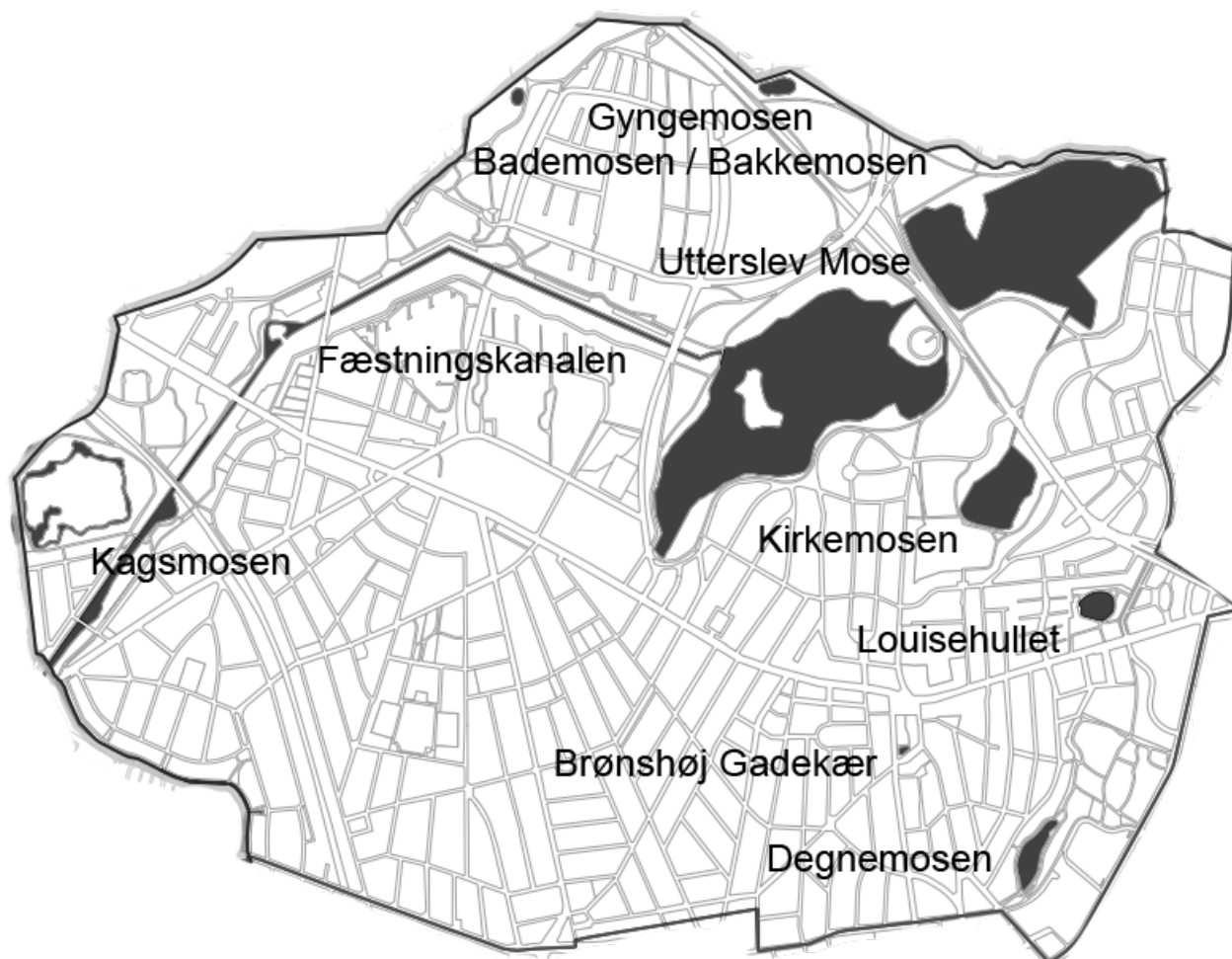
Dannelse af lokale lav/venneforening der bidrager med at overvåge og pleje søerne. Også formidling af søernes kulturhistorie og naturkvaliteter

Udbrede kendskabet til *Vandtjek*, der er et undervisningsprojekt med ideer og materiale til at besøge, inddrage og tjekke vandløb, vandhuller og kysten i undervisningen. Indgangen til projektet er hjemmesiden vandtjek.dk

Ture til bydelens søer med fokus på at formidle søernes kulturhistorie og naturindhold.

Andet?

Københavns Kommune, Kort og data er vejledende

Søen i Brønshøjparken
Kirkemosen
Degnemosen
Brønshøj gadekær
Kagsmosen
Fæstningskanalen
Bademosen, Bakkemosen & Gyngemosen

BRØNSHØJ-HUSUM
LOKALUDVALG